

PRIMORSKI LIST.

Poučljiv list za slovensko ljudstvo na Primorskem.

„*Vae za vero, dom, cesarja!*“

„Primorski list“

izhaja vsak prvi in tretji četrtek v mesecu. Cena za celo leto 1 gld., za pol leta 50 nvč. — Posamezne številke prodajajo se v tabakarnah po 4 nvč.

Uredništvo in upravnništvo

mu je v Trstu, via dei Fabbri št. 7. — Nefrankovana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. — Cena za oglase po pogodbi.

I. Česki katoliški shod.

Že v zadnji številki je „Primorski list“ omenil imenitnost in važnost prvega češkega katoliškega shoda, ki je glasno vsemu svetu kazal, da Slovan gre na dan, ne samo na narodnem, ampak tudi na krščanskem polju. Na tem kat. shodu se je tudi pokazalo, da ravno tisti, ki se imenujejo in so katoličani, predobro poznajo dejanske razmere in potrebe češkega naroda, in da oni svoj narod ljubijo presrčno, in zato z modrimi nasveti in odloki skušajo pomagati mu duševno in gmotno. Sklenile so se na tem shodu izvrstne in za probujo in korist naroda praktične in blagonsne resolucije — ktere bi „Prim. list“ svojim čč. gg. bralcem rad podal celotne, ali, ker je tako majhen, navede jih le v glavnih potezah.

A) Za izobrazbo naroda je najvažnejša **šola**, ki mora otroko vzgojevati, da jim zagotavlja ne samo posvetni napredek, temveč tudi večno življenje; zato mora biti verska šola. Zato kat. shod zahteva tako zboljšanje šolskih zakonov, da se cerkvi omogoči zadostni nadzor verske strani vsakoršnega pouka v ljudskih in meščanskih šolah. Pouk naj se vredi jednotno po verski in svetni smeri, berila in učne knjige naj soglasujejo z veronaukom. Kjer je različnih ver v enem kraju, naj se katoliške šole ločijo od drugovernikov. Na katoliških šolah naj poučujejo izključno le katoliški učitelji, ki so vernokatoliškega mišljenja in življenja. Organom katoliške cerkve naj se dá tak vpliv pri nastavljanju ljudskih in meščanskih učiteljev, da se morejo prepričati o potrebnih sposobnostih in verskem prepričanju prosilcev. Učitelje za katoliške šole naj se vzgaja na katoliških zavodih, kjer naj se nastavljajo le taki profesorji, ki so dobri katoličani. Da bo mogoče dobiti dobrih učiteljev, zahteva shod češkega naroda, da se ustanovi dosti srednjih šol, na katerih naj se s ponkom tudi vzgaja na temelju katoliških resnic. Srednje šole naj imajo načelno verski značaj; v učnih in drugih knjigah ne sme biti ničesar, kar bi poniževalo katoliško cerkev v njenih naukih, v njeni naredbi in njenih osebah; pri šolskih izdajah grških in latinskih klasikov naj se izpusté spodtakljive stvari; mej latinske avtorje naj se na višji gimnaziji vrsté tudi odlomki kacega cerkvenega pisatelja; pri maturi na gimnazijah in realkah naj se izprašuje tudi iz veronauka. Za Moravsko naj se osnuje češko vseučilišče s katoliškim značajem. Osnuje naj se češka tehnična visoka šola ali naj se tehnika v Brnu preosnuje na podlagi narodne enakopravnosti. Na avstrijskih vseučiliščih sploh, posebno pa na praškem in dunajskem naj se ne nastavljajo možje, ki so sovražni krščanstvu. Pozivlje se c. kr. vlada, naj skrbi, da se

ustanovi zadosti strokovnih nadaljevalnih šol, viših in nižjih trgovskih in obrtnijskih šol za Čehe, v katerih naj bo veronauk obligatni predmet in nadzorovanje moralnosti naj se izroči duhovskim osebam.

B) Ozir **socijalnega vprašanja**, ki v novejšem času povsod sili na površje, postavil se je I. češki kat. shod na temelj krščanske pravičnosti po kateri je človeško delo vredno primerne plačila in mora biti delavec zavarovan proti nezgodam in proti brez srečnim pijavicam. Industrija naj se organizuje po zadrugah z dokazom sposobnosti. Podjetnik mora biti neomadeževanega življenja in odgovoren za varnost in solidnost podjetja. Ponočno delo žensk in otrok naj se popolnoma odpravi, ponočno delo možkih naj se omeji. Podjetnik mora se zavezati, da bo delavcem dajal stalno delo in primerno starosti in zmožnosti poviševal plačilo; tudi je odgovoren za moralčno varstvo delavk.

Zastran **rokodelskega vprašanja** je sklenil shod, naj si vsako rokodelstvo osnuje svojo zadrugo, ki naj odločuje, kdo se sprejme in kdo sme izvrševati obrt in prodajati izdelke. Osnujejo naj se za rokodelce posebne rokodelske zadruge. — Ozir **kmetijskega vprašanja** zmatra in izjavlja kat. češki shod, da je glavni interes države, cerkve in naroda, da se ohrani samostojni kmetijski stan. Organizuje naj se v samoupravnih zadrugah, ki naj si prizadevajo, da se kmetiska posestva osvobodé dolgov, in se v prihodnje obremenjenje z dolgovi dopusti le do neke gotove mere; preosnuje naj se kmetško dedno pravo tako, da se ohrani in utrdi kmetijski stan; ugodnejše naj se uredi zakon o odpisu davka gledé škod po elementarnih nezgodah; vpelje naj se prisilno zavarovanje proti ognju, toči in škodi pri živini; blaginja kmetijskega stanu naj se pospešuje z deželnimi in državnimi dotacijami, z zmernejšimi tarifi za prevaževanje kmetijskih pridelkov po železnicah; domovinski zakon naj se zboljša; odpravijo naj se svobodne ženitve in občinam naj se dá pravica dovoljevati ženitve z ozirom na starost in vedenje dotičnika; pri reviziji zemljiškega katastra naj se postavke določijo po dejanskih sedajnih razmerah, ko je žito postalo ceno, a troški za obdelovanje so se povišali. — Ozir **posvečevanja nedelj in praznikov**, ki je za vsako нравno življenje vsamičnikov in za blaginjo družbe največje važnosti, pozivlja kat. shod vse verne katolike češke domovine, naj vsak sam vestno izpolnjuje zapoved o praznovanju nedelj in praznikov in naj skrbi, da se spolnuje v vsi njegovi družini; katoliki naj živila kupujejo v delavnih dneh pred praznikom, da tudi trgovci zamorejo praznovati nedelje in praznike; katoliški mojstri

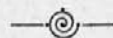
in lastniki tovarn naj ob nedeljah in praznikih ne nakladajo dela svojim podložnim; ako pa je koje delo neodložljivo, naj se delavcem vsaj dá časa, da morejo iti k službi božji; plesi in zabave naj se ne dovoljujejo ob sobotah in nedeljah; obstoječi zakoni o nedeljskem počitku naj se izvedejo z vso odločnostjo; dovoli naj se nedeljski počitek obrtnim in trgovskim pomočnikom, službujočim pri poštah in železnicah, pri katerih naj se menjajo služabniki, da morejo k službi božji.

C) Sveta dolžnost katoliških mož je, da se združujejo v **katoliških društvih** v ohranjenje krščanskega duha, v varstvo cerkvenih pravic in vere; katoliška društva naj skrbé, da se v razne zastope volijo možje, ki so že pokazali svojo zvestobo do vere, cesarja in naroda; katoliški domoljubi, duhovniki in lajki naj v vseh krajih, kjer jih še ni, takoj osnujejo nova katoliška-politična društva iz kmetskega, rokodelskega in delavskega stanu, za katere naj se potegujejo in skrbé za njih duševne in gmotne koristi. — Kat. shod priporoča in hvali *društva*, katerih naloga je katoliške slušatelje *visokih šol* ohraniti v udanosti do sv. vere in pa skrbeti za podporo v bogim dijakom; priporoča *dobrodelna društva*, kakor je društvo sv. Vincencija Pavlanskega, misijonska društva, apostolstvo sv. Cirila in Metoda.

D) Katoliški shod najstrožje zametava **slab tisk**, ki je nevaren veri in mravnosti krščanski in najtopleje priporoča naj se katoliški tisek po možnosti gmotno in moralčno podpira in razširja. Pohvalno omenja delovanje *katoliških literarnih društev*, katera naj se najkrepkeje podpirajo. Izreka priznanje in zahvalo *katoliškimi časopisom* in njih urednikom; priporoča naj se ustanovi kak ljudski list za kmeto ljudstvo. Priporoča srednje *zalagalnice* za *katoliško slovstvo*, ki naj bo v resnici katoliško in narodno, naj se ne vceplajo nanj nezdravi poganjski nazori zapadne kulture, kakor pesimizem, verski indiferentizem, materijalizem, feminizem, pretirano proslavljenje telesa in nagote; gojé naj se v češkem slovstvu, zlasti češke posebnosti; vsak dober katolik naj zmatra za svojo dolžnost katoliško češko slovstvo (knjige) kupovati in razširjati. Kat. shod zahteva od vis. vlade, da se v srednjih šolah *filozofična propedeutika* uči po katoliških [načelih in na visokih šolah naj se osnujejo stolice za *krščansko modroslovje*;

osnuje naj se *poseben list za krščansko modroslovje in apologetiko* s posebnim ozirom na prirodoznanstvo in socialne znanosti. — V vsaki fari naj se osnuje Cirilsko društvo, ki naj goji *cerkveno petje*; podpirajo naj se zavodi za vzgajanje pevovodij in orgljavcev; priporoča gojenje in podpiranje *cerkvene umetnosti*.

To so v kratkih potezah resolucije I. kat. češkega shoda, katere so razni govorniki s prepričevalnimi govori razlagali in dokazali, posluševalci pa enoglasno odobravalni in s tem sijajno pokazali, da imajo katoliški možje gorečo skrb za koristi naroda in zato zaslužijo častno ime, da so pravi domoljubi.

Sv. Oče Leo XIII.

Francoske zmote v Leonovi luči.

Liberté! Ta beseda, po naše: prostost, svoboda, odmevala je pred sto leti po Parizu in po drugih francoskih mestih. Ta beseda meša še dandanes pamet ne samo francozom, ampak tudi drugim narodom.

Rimski papež Leo XIII. je spoznal potrebo razjasniti to besedo. Spisal je 20. junija l. 1888. veliko okrožnico za cel svet, ki se začenja s to besedo: *Libertas*. Ker je ta okrožnica odločilne važnosti ne samo za Francoze, ampak za vse narode, razlagati jo hočem na poseben način. Nastaviti hočemo važna vprašanja, ter nanja po okrožnici odgovarjati.

Kaj je prostost in kako jo delimo?

Prostost je imenitna lastnost in prednost *razumnih bitij*, da med raznimi rečmi lahko volijo. Tako prostost uživa človek. Človek je v svojih delih prost in sam svoj gospodar — pa tudi sam odgovoren. Da je pa človek prost izvira od tod, ker je *razumno bitje*. Voliti in sploh hoteti je sicer čin naše volje, toda *prostovoliti in hoteti* je poleg tega tudi čin našega razuma. Se svojim razumom premišljujemo stvari in vidimo, da niso mejne, da se spreminjajo in da bi lahko tudi ne bile; vidimo, da niso vse enake, da so nekatere boljše in koristniše od drugih itd. Iz tega sprevidavamo, da so nam stvari na izbero, da si lahko volimo, kar hočemo! Živali nimajo razuma. Dosledno tudi premišljevatni in voliti ne morejo. Ravnajo se slepo po nagonu.

včasih niste bili taki, ko je prišla bogata jesen in smo vse pridelke srečno spravili pod streho. Letos pa vam mora biti kaj posebnega“.

„Da, dragi Tone“ odgovori mati, „nekaj posebnega je pač letos za me. Glej, ravno sedaj je petindvajset let, odkar sem postala vdova, ti pa sirota brez očeta. Dobro se še spominam, bil je ravno tak le jesenski dan kakor danes. Jaz sem po brdu pobirala zadnje grozdice, katero smo pustili še na trsji, da bi bolje dozorelo: ti si mirno spal v zibeli, oče pa je peljal gospodarja, ki je bil takrat v gradu, v mesto. Bila sem tistikrat ves dan vesela in zadovoljna, ker nam je Bop dal obilo svojih darov. Ali glej, tisti večer pride gospod sam domov in z drugim vozom kakor ga je peljal naš oče, njegov pristavnik. Takoj se mi je to čudno zdelo in hitela sem na dvorišče, da poizvem, kaj se je pač dogodilo. Moja slutnja uresničila se je, pa le prehitro; izvedela sem žalostno novico: mej potjo so se splašili konji, razbil se voz in naš oče se je hudo poškodoval, gospodarju pa se ni zgodilo prav nič, ker je sedel na zadnjem delu voza.

LISTEK.

Bog skrbi za svoje.

Bilo je lepega jesenskega popoldne še ne pred mnogo leti, ko je pred Kremenico, velikim, bolj gradu kot hiši podobnim poslopjem, sedela póstarna kmetska ženica. Postave bila je bolj majhne in ležeče v dve gubi. Zrla je neprenehoma po brdu pod omenjenim gradičem, ter sledila z očmi trtinemu perju, katero je jesenski veter raznašal na vse kraje. Sem ter tja pa bi bil pazljiv njen opazovalec mogel videti, kako se jej je povesila glava in iz prsij izvil globok vzdih, ki je bil priča, da se je ženica morala zamisliti v vže davno pretekle čase kedaj lepe mladosti. Glej, posijal je ravno sedaj izza oblaka solnčni žarek na njeno velo lice, po katerem je pritekla tiha solza. —

„Kaj vam pa je danes mati?“ vpraša ženico pred gradič prišli, kakih šestindvajset let stari sin, „čemu ste tako žalostni? Česa vam nedostaja? Zdi se mi, da

Razločujemo tri stopinje prave prostosti: Ako smo *prosti samo notranje nujnosti in vnanje posilnosti* imenuje se *prostost naravna*. Ako smo poleg tega *prosti tudi strasti*, katere našo prostost vežejo, imenuje se *prostost npravstvena ali krščanska*. To prostost uživajo vsi sveti ljudje, ki so odmrli svetu in podlim strastem, ter služijo Bogu. O njej poje krščanski pesnik:

„To bode edino ti *prava prostost*,
Če imaš počutke v oblasti,
To bode najviša modrost in krepost,
Brzdati in vladati strasti.“ (S. Gregorčič).

Ako smo poleg tega *prosti tudi vse revščine*, katera nas tare in našo prostost omejuje, imenuje se *prostost nebeška*. Tako prostost uživajo svetniki v nebesih, ki so prosti vseh rev in težav, katerim je Bog obrisal vse solze. K tej prostosti težimo, po njej vzdihujemo vsi, kakor se lepo izraža naš pesnik o svojem dragem umrlem prijatelju:

„Po svobodi je hrepnelo,
Po luči, sreči ti srce,
K resnici priti je želelo
Izpolnil Bog ti je želje.
.....
Tam rešen reve si in teže,
Tam prost si izkušnjav in zmot,
Nobena spona te ne veže
Voliš si čas in kraj in pot.“

(S. Gregorčič).

Ali mora biti prostost razumu podložna?

Človek rabi prostost lahko za dobro ali za slabo. Volja človeška se sicer vedno nagiblje po naravi k dobremu, toda *volja brez razuma je slepa*. Kar je potnik v temni noči brez luči, je volja brez razuma. Razum je toraj potreben, da hodi volja pravo pot. Iz tega sledi neovrgljivo, da mora biti prostost, ki izvira iz volje, vselej podložna razumu! Voliti kako stvar, katera je slaba in proti razumu, pravi se zlorabljeni prostost. Ti, ki govorijo: Mi smo prosti, mi smemo delati kar hočemo, kdo nam more braniti, kdo nam more ukazati — ne razumejo, kaj je prava prostost. Zloraba prostosti ni več prava prost. Le ta je v resnici prost in uživa pravo prostost, ki vsako reč presodi in premisli in se ravna po razumu. Sv. pismo pravi: *Resnica vas bo osvobodila*, t. j., ako boste delali vsako reč po resnici in po pravem razumu, boste prosti in svobodni!

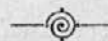
„Kje pa je vendar moj mož?“ vprašala sem vsa obupana, „ali še živi, ali je vže mrtev?“ Gospod me je tolažil naj se toliko ne strašim, da on še živi, da ga je izročil dobrim ljudem ob poti, ki mu bodo stregli, dokler ne ozdravi in se ne povrne. Toda jaz se nisem mogla umiriti, in gotovo bi bila še isto noč hitela do ubogega bolnika, pa nisem mogla pustiti tebe samega v zibeli. Lahko si misliš, da takrat vsó noč nisem zatisnila očesa samega strahu in skrbi. Kasneje sem se nekoliko utešila, v nedeljo pa sem hitela urno do bolnika, da vidim kako mu je. Obrnilo se mu je do takrat vže na bolje in vedno več upanja je bilo, da še ozdravi. Toda sam ni upal dosti, četudi je bila pomoč vedno blizu in postrežba prav dobra. Rekel mi pa je takrat moj Anton: „Anka, tukaj se ne bova več dolgo gledala, jaz sem preslab; skrbi le, da vzrediš otroka v strahu božjem in poštenji, da bo enkrat pošten mož, kakor je bil njegov oče. Pazi dobro nanj in glej, da ga ne pohujša svet. Ti se boš morala še ubijati in mučiti na svetu, mene pa pokliče Bog v boljše življenje; tako je njegova sveta volja. Bodi dobra in moli za me.“

Dokler pa živimo v solzni dolini, zgodi se v časih tudi lahko, da se razum zmoti in da si izvoli kako stvar, o koji misli, da je dobra, *v resnici pa ni*. Tudi v tem obstoja nepopolnost človeška in ob enem nepopolnost človeške prostosti. V Bogu in v svetnikih te nepopolnosti ni! Bog voli vselej le dobro, slabega voliti niti ne more. Isto tako izveličane duše. Voliti slabe reči in sploh imeti zmožnost voliti slabe reči je nepopolnost in dosledno v Bogu biti ne more.

Ali je Cerkev prostosti nasprotna?

Sv. Cerkev je vselej zagovarjala in branila človeško prostost. Obsodila je vse krive vere, ki so kratile, bodisi kakorkoli človeško prostost: maniheizem, janzenizem, fatalizem itd. Lahko rečemo, da je v sv. Cerkvi boj za prostost, boj za obstanek. Ako namreč prostosti ni, ni tudi greha, ni treba izveličanja, ni treba sv. sakramentov! Nespametno toraj govorijo, ki pravijo: „Cerkev je nasprotna prostosti. Pregarjajmo jo, stiskajmo jo! Kadar Cerkve ne bo, bomo prosti in bomo delali, kar bomo hoteli. Izženimo duhovnike in zatrimo popolnoma sv. vero, katera nas dela sužnje“. Nespametne so take besede, ker edini apostoli človeške prostosti so katoliški duhovniki. V sv. katoliški Cerkvi edino je prava prostost človeška. Sv. Cerkev je mati prostosti in kdor živi po njenih resnicah je prost in svoboden človek!

(Dalje prih.)

Politični pregled.

Notranje dežele.

Dunaj. Italijanski profesor prava dr. Giov. Battioni je imenovan rednim profesorjem rimskega prava in italijanskega jezika za vseučilišče v Inomostu, kjer je že eden izreden profesor rimskega prava. Tako se pri nas skrbi za Italijane, ki pa vse v eno mer stočejo, češ, da so zaostavljeni. Pa mi Slovenci?! — Mednarodna komisija je odobrila postopanje kmetijske borze v vprašanju zastran žitnega sejma. — Kmetijski shod je sklenil več resolucij, ki se tičejo vredenja rek, preustrojenja občinske uprave in razširjenja volilne pravice. — Ko so sv. Oče papež pohvalno omenili besede našega učnega ministra, ki je rekel naj država in cerkev vzajemno in složno postopati na šolskem polju, so liberalni

Tako mi je govoril takrat moj Anton, in jaz si pač nisem mislila, da ga bom izgubila tako hitro. Ravno štirinajsti dan po nesreči pa je umrl. O, koliko sem pretrpela takrat, jaz slabotna žena! Mislila sem, da bo pač tudi meni odbila kmalu zaduja ura in da se preselim za njim v boljši svet. Eno upanje mi je le še ostalo, in to si bil ti, ki pa takrat nisi še vedel, kaj se pravi bolečina in reva človeška.

Mesti očeta prišel je za pristavnika moj brat. Tudi njega je gospodar rad imel, ti pa si mislil, da je tvoj oče. Ali tudi njega je Bog poklical v boljše življenje in tako sva ostala sama. Lej Tone, Bog pa naji vendar ni ostavil, ampak je dobro za naji poskrbel. Gospodar najin je dober in mi je obljubil svojo pomoč dokler bom živa, ti pa tudi ostaneš pri njem, saj te ima rad, kakor je imel tvojega očeta. Da, Bog skrbi za svoje otroke in ne pusti jih v nadlogi, da so le tudi oni dobri in poštenei.“

Mej tem pogovorom storil se je polagoma večer; zadnji solnčni žarki so se še pokazali v zatonu oznanujoč

listi hitro zavili Njih besedo, češ, da so sv. Oče potrdili in odobrili našo šolsko postavo. Na to se je uredništvo „Vaterlanda“ obrnilo naravnost v Rim do merodajne strani, in dobilo odgovor, da sv. Oče nikakor ne odobrujejo naše šolske postave in jo spoznajo za škodljivo in poprave potrebno. — Število dvornih svetnikov pri upravnem sodišču se misli pomnožiti za 2 ali 3, ki se najbrže imenujejo izmej parlamentarcev. — Mejnarodni žitni sejem se je otvoril v prisotnosti trgovskega ministra in namestnika. Zarad napsrotnih agitacij je sejem slabše obiskovan, nego je bil lani. — Permanentni odsek za posvetovanje o načrtu novega civilnega pravnega reda, ki je bil 15. junija prenehal svoje delo, snide se zopet 15. septembra. Tudi permanentni davčni odsek snide se v septembru. V korist kmetijskega in malo-obrtnega stanu je, da se davčna reforma izvrši do novih volitev. — Na Dunaju je čez 300.000 Čehov, ki pa nimajo nobene šole s pravico javnosti. Nemški listi se boje za nemški značaj Dunaja in vzdihujejo, da bodo na Dunaju češke šole rastle iz tal kakor gobe, ako se kateri dovoli pravica javnosti. Kak radovednež bo morebiti vprašal, so li Dunajčanje zato pravičnejši in srečnejši, ker ima Dunaj nemški značaj in se tisočerim brani pot do omike?

Gorica. Deželni poslanec sta bila izvoljena župnik Blaž Grča enoglasno in župan Klančič z 119 proti 23 glasovi. — 26. agusta otvorila se je umeteljniška razstava.

Ljubljana. Zadeva o uličnih napisih še zdaj ni dognana. Na mestnem trgu so že začeli pribijati samoslovenske napise; deželni odbor Kranjski pa je razveljavil sklep mestnega zastopa Ljubljanskega, vsled katerega bi se morali vsi napisi ulic in trgov v Ljubljani tako premeniti, da se vsi brez izjeme napravijo v slovenskem jeziku. — 26. agusta so z veliko slavnostjo otvorili velikanski železni most čez Savo, ki je dolg 84 metrov in stane 90.000 gld.

Na Koroškem so imeli dve državno-zborski volitvi, ki kažete, da tudi na Koroškem pojema judovski lažiliberizem. Zmagal je kandidat krščansko-socijalne stranke g. Peitler, kateremu so tudi Slovenci primaknili 12 glasov, in nemški nacionalec Tschernigg, a liberalci so pogoreli. — „Neue Freie Presse“ je ostudno napadla našo slavno Mohorjevo družbo, ker Nemce v oči bode, da tako lepo napreduje in toliko stori za pravo omiko slovenskega prostega ljudstva. Čvekala je, da politikuje, in da celo Nemce zapečuje, da zapuščajo liberalizem! Kaj ne, kako važna in imenitna je ta družba! In zmiraj imenitniša bo Slovincem na

jutri lep dan; potem pa je nastal tihi večerni mrak na tihej, samotnej Kremenici.

* * *

Pojdimo za nekaj let naprej. Kremeniški gradič ostal je še vedno isti, le tu pa tam se mu je poznalo, da ga vedno bolj razjeda zob časa. Gospodarja njegovega vže davno ni bilo semkaj, ampak izročil je vse oskrbovanje mlademu Antonu, sinu ponesrečenega pristavnika. Ta skrbi dobro za svojega gospodarja in mu vsako leto pošilja na ptuje denar, kolikor ga prinaša posestvo. V potu svojega obraza dela zvesto za svojega gospodarja in nikoli ne zabi njegovih dobrot.

Toda vprašal bo kedo po njegovej materi, katero smo videli preje na Kremenici. Nje ni več mej živimi; tudi njo je Bog rešil teže življenja. Živela je le nekaj časa pri svojem sinu, ali revo je zadela na zadnje še huda nesreča: oslepela je! Za delo ni bila več sposobna, le kake male reči je še mogla opravljati. Kako rad bi pač tu popisal, kako lepo je skrbel za njo zvesti njen

čas, čim več bo imela udov. Torej Slovenci le upisujte se vanjo, ne bo vam žal!

Na gornjem Štajerskem imeli bodo v Ljubnu državnozbornsko volitev meseca oktobra. Dozdaj je bil za poslanca vodja nemških liberalcev dr. Heilsberg, a zdaj se nemška nacionalna stranka poteguje za mandat, in upa, da zmaga. Agitacija je na obeh straneh velikanska.

V Levovu imajo veliko deželno razstavo; obiskovali so in jo obiščejo razun navadnih radovednežev tudi visoke osebe, tako naš presv. cesar, razni ministri itd. Shod poljskih kmetov, ki je zboroval v Levovu, je sklenil, da je treba skrbeti za politiško vzgojo kmetov, — da je treba upeljati direktne volitve v kmetskih občinah, in da je treba določbe posvečevanju nedelj strogo izvajati.

Praga. Namestništvo je razpustilo društvo „Moravska beseda“. Zastran razveljavljenja izjemnega stanja še nič ni gotovega. Zaustavljenje porotnih sodišč neha samo po sebi 12. septembra.

Krk. 26. agusta bila je slovesna intronizacija novega škofa preuzv. g. A. Šterka.

Budapešt. Delegacije prično svoje zasedanje 16. septembra in je končajo 1. oktobra.

Vnanje države.

Rim. Na dan praznika sv. Joahima, so sv. Oče papež vsprejeli razne kardinale, škofo in premnogo drugih odličnjakov, ki so jim čestitali za Njih god. Sv. Oče so primerno svojim letom prav čvrstega zdravja. Dopolnili so 84 let. — Obsedno stanje v Siciliji so odpravili, a mir ni zagotovljen, zopet se množe napadi; ljudstvo je izstradano in obupano. — Govori se, da se Crispi snide s Kaprivijem, kar pomeni, da se imata kaj važnega dogovoriti. — Vlada je nameravala obsojene anarhiste poslati na prisilno bivanje v deželo pri Rudecem morju, pa jej manjka cvenka, zato jih bo pošiljala na bližnje male otoke.

Francoška. Obglavili so hudodelca Bruneauta, ki se je pred smrtjo spovedal, bil pri sv. maši in vdan v svojo osodo stopil pred giljotino, — in gledalci so ploskali (!), ko je padla njegova glava. Tudi mej izgledno omikanimi Francozi jih je, ki imajo, mesto srca, kamen v prsih! — Sedanja vlada premišljuje, kako premeniti volilno pravico, da bi še za naprej ostala na krmilu. — Anarhiste prav pridno zasledujejo in jih mnogo zapró; zasledili so dve zaroti proti ministerskemu predsedniku.

sin! Sam ni vedel s čim bi jej bolje vstregel, ter jej vsaj nekoliko polajšal hudo bolečino.

Zopet je sedela jesenskega dne pred gradičem, zopet so jo obsijali rumeni žarki zahajajočega solnca, ali ona jih ni videala. Toda tista jesen bila je za njo zadnja. Tudi žarki njenega življenja jeli so ugaševati, zašlo je solnce za gore — ona je zatisnila očesi, šla je k Bogu, ki jo je poklical k sebi.

* * *

Danes gospodarji na Kremenici Anton sam. Gospodar njegov je v svesti, da ima dobrega in poštenega pristavnika, zato mu vse zaupa. In srečen je ta naš Anton, saj mu gre vse po sreči; kako pač se more slabo goditi onemu, katerega sta tolikokrat Bogu priporočila dobra oče in mati?!

Nemčija. Dne 9. septembra bode v Berlinu občni nemški shod, na katerega odpošljejo svoje zastopnike tudi nemški nacionalci iz Avstrije (!). — V Berlinu in okolici se množe katoliške šole, na katerih je zdaj 230 učnih močij in 12.000 učencev. — V Koloniji se je začel nemški katoliški shod 27. avgusta. Prisotnih je bilo čez 4000 oseb. Med ostalimi resolucijami je sklenil tudi o šolskem, o socialnem vprašanju in o posvetni vladi papeževi; članom ogerskega parlamenta, ki so glasovali proti cerkvenopolitiškim zakonom, je izrekel najtopleje pripoznanje. Zaključil se je 30. avgusta. V Korejsko vodovje je dozdej Nemčija poslala 5 vojnih ladij, ki naj varujejo nemške koristi.

V Belgiji so imeli te dni učitelji shod, in so sklenili, da osnujejo nekako mejnarodno zvezo socialističnih učiteljev, da se bodo gmotno in moralno podpirali in posebno skrbeli za tiste učitelje, ki izgubijo službo zaradi njih političnega mišljenja.

O vojski mej Kitajci in Japonci se nič gotovega ne ve, ker si poročila jako nasprotujejo. Telegram iz Tokia 22. avgusta pravi, da se je korejski kralj 30. julija proglasil nezavisnim, in je pozval Japonce, naj mu pomagajo pregnati Kitajce. Korejci podpirajo Japonce v boju. Telegram iz Shanghai-a pa pravi, da so Kitajci s pomočjo Korejcev po hudem boju zavrnil japonsko vojno. Menda eden in drugi telegrafirajo po svetu, kar si želi, saj je plačan telegraf tako potrpežljiv kakor papir. Zdej Japonci oblegujejo trdnjavo Arthur.

DOPISI.

Iz Barke. (Izv. dop.) V nedeljo, 26. t. m. imel smo pri nas posebno slovesnot. Ta dan je blagoslovil gosp. župnik z Rodika vlč. g. J. Župan v prisotnosti štirih drugih gospodov duhovnikov iz bližine, prelepo podobo naše ljube Gospe presv. Srca, katero so preskrbeli domači fantje in dekleta. Lepa slovesnost vršila se je dopoldne; bil je sredi vasi lep altar, na njem zakrita soha Marijina. Ko je prišel g. župnik v pridigi do primernih besed, palo je zagrinjalo in Marija se je prikazala pred očmi vernega ljudstva, kojega je nad dva tisoč prišlo na Barke. Po pridigi so med slóvesnim zvonjenjem in petjem nesla dekleta, vse v belo oblečena, na lepih nosilih, podobo v cerkev, kjer se je postavila na stranskem altari. V cerkvi je bila slovesna sv. maša, kjer so se posebno izkazali domači pevci, ki se niso bali nobenega truda, da se priučijo potrebnih pesni.

Posebne pohvale pa so vredni barski fantje in dekleta, ki so za podobo mnogo denarja zložili, kajti sama soha je stala 170 gld. Delo je kaj lično in vse hvale vredno, prišlo je iz Monakovega.

Slednjič bi družega ne imel opomniti kakor: fantje in dekleta posnemajte jih tudi drugod, saj češčenje Marijino je najboljši pripomoček zoper mreže, ki se dandanes mladini nastavljajo od hudobnega sveta!

Iz Črnič, dne 27. avgusta. — Da rešimo faro in občino svojo velike sramote, razglašene tudi po časnikih, smo dolžni priobčiti sledeče vrstice:

G. župan je bil v neki spomladni seji sam sprožil starešinski sklep, ki se je pokazal enoglasen, da vsaj letos po sv. misijonu ne boji v občini nobene plesne zabave.

Veteranski oddelek dorenberški pa jo je pozneje nakanil, da prav to leto in prav v Črničah hoče proslavljati v prvo rojstni dan Njegovega Veličanstva s plesom. Zavili so jo tako-le:

Najprej se obrnejo do č. g. dekana in ga prosijo, naj bi jim preložil cerkveno slovesnost s sobote na nedeljo. Gosp. dekan, ko mu zatrdijo, da bo svirala godba samo pri banketu, jim privoli. Od tod jo mahnejo nemudoma k g. županu prosit dovoljenja za ples. Njegovo neomahljivost omajujejo s trditvijo, da še g. dekan jim je preložil slovesnost na nedeljo zaradi plesa. G. župan si misli, da veteranskim možem že mora verjeti. Torej odvrne: No, če g. dekan nima nič proti, tudi jaz ne bom imel. — Na to kar napovedó plesno veselico po časnikih. G. dekan jim sedaj odpové cerkveno svečanost, in g. župan, odpotujoč na tuje, piše g. podžupanu, naj jim odreče dovoljenje za ples.

Sedaj še le vložijo pismeno prošnjo, kateri dojde na pomoč posebno vroče priporočilo predsedništva, češ, da bi sicer vse dosedanje trü'apolno delovanje tega veteranskega oddelka bilo vničeno. Sami so ob takem bili prepričani, da nimajo pravno veljavnega dovoljenja. — Da bi nevolja veteranska ne padla vsa na samo županstvo, povabi g. podžupan, po ustnem nasvetu gospoda c. kr. komisarja, vse starešine v sejo za 15. avgusta, da tudi oni za ta poseben slučaj izrečejo svojo misel. — Kot mikavnost omenjamo, da je nek veteranec zabranil tajno sejo z besedami: „Ne grem ven, razun ako me vržete“. — Starešine potrđijo na to vpričo njega enoglasno sklep g. župana, da se ples ne dovoli. — Ponovljeni sklep, ki ni bil bolj starešinski ko županski, se je pismeno naznal veteranskemu načelništvu in predsedništvu.

S tem spisom doženejo veteranci do sobote popoldne pri slavnem deželnem odboru, da odloči: 1. Starešinstvo nima pravice sklepati zastran plesov. 2. Po pritožniških besedah je gosp. župan ustno že dovolil ples. 3. Veteransko društvo ima pravico napravljati veselice. 4. Domoljubnemu društvu ne kaže kratiti takega dovoljenja. — Podpisan je v odloku laški odbornik g. Verzegnassi. Naša misel pa je: 1. Starešinski sklep je tu le podpora županskemu sklepu. 2. Ustno dovoljenje županovo, z lažjo izvabljenó, je bilo le pogojno obetanje, pozneje preklicano, in pritožnikom bi se ne smelo verovati na besedo, posebno še ne, kedar ni več časa za kak ugovor. 3. Nobena točka v veteranskih pravilih ne govori, da imajo veteranci pravico napravljati veselice; zato tudi potrebujejo pravilnega dovoljenja županskega kakor drugi. Ako se domoljubnost kaže v plesih in zapravljevosti, potem je že takó nikdar ne zmanjka. Bodi si pa temu kakorkoli, s tem odlokom ni bila županstvu odvzeta pravica, ostati pri svojem sklepu. Zato je tudi naznanilo veterancem, da dovoljenja še nimajo.

Popoldne po dveh še le prinese veteranski opravilnik od glavarstva sledeči odlok: 1. Ako bi županstvo še kaj ovir delalo, bi se mu naložila globa. 2. Ko je deželni odbor razveljavil starešinski sklep, zadobilo je moč ustno dovoljenje županovo. 3. Tamošnje postopanje je graje vredno.

Vsakdo razvideva, da se ta odlok čudno glasi. Županstvo namreč ni delalo drugih ovir, ko da je veteranom po svoji dolžnosti naznanilo, da nimajo dovoljenja, ki ga tudi res niso imeli, in vendar so vse pripravljali za ples. 2. Gosp. komisar je sam čital županovo pismo do podžupana, kjer pravi, da je bil nalagan, in da zato njegova ustna obljuba nima veljati. Gosp. komisar je sam svetoval sklicati starešine v sejo zaradi te zadeve. Izjavljal se je tudi, da pri glavarstvu dovoljenja celó ne dobijo. Je li potem mogoče, da v takó siljeni zadevi g. komisar prav ničesa črhnil ni gospodu glavarju? Morda. 3. Mar ni bolj graje vredno v tem slučaju postopanje veteransko, da so prišli hitro po sv. misijonu žalit verski čut, prevarit g. dekana, zaničevat županovo veljavo, silo delat starešinstvu. Še sosedne fare: Šempas, Kamnje, Križ nimajo letos plesa, tukaj pa da je moral biti! Sramota! ne občini, pač pa veteranstvu. Sam g. prdsednik je pozneje priznal, da so „falili“.

In kakó se ta glavarski odlok vjema še le s tistimi odloki, ki se od tam pošiljajo že več let zaporedoma gospodom županom, kjer se zvrča vsa odgovornost za kake nepokoje le nanje in se jim za vselej odpoveduje vsakatera orožniška pomoč? Mar ni pri veteranskih plesih, kjer se več udeležnikov shaja, tudi večja nevarnost za kake praske? Glavarstvo, ki je z dovoljenjem za ples poslalo tudi žandarje, je to samo priznalo.

Iz Tolminskega. — „Soča“ št. 35. (izdaja za deželo) piše: „Soglasna izvolitev preč. g. župnika Blazija Grča nam dokazuje, da naši volilci radi vidijo na častnih sedežih take duhovnike, ki so z ljudstvom; kdor pa ni z ljudstvom, tega odstranijo. Možja se pri nas ne cenijo po suknji, s katero se slučajno (tako!) odejajo, mariveč po značaju in volji. Duhovsko dostojanstvo ni ob enem priporočilo, pa tudi strašilo ne. In to je edino pravo, edino modro — in takó delajo naši volilci. To dokazuje njih dozorelost v izvrševanju prevažne volilne pravice.“ — Takó „Soča“. — Kakor so te besede same na sebi grozno puhle, takó so tudi zlovoljne in razžaljive za vsakega slevenskega duhovnika, kateri je prečita s premislekom.

Po eni strani bi imela „Soča“ rada vse duhovnike na svoje strani; po drugi strani pa s takimi besedami vse žali, vse od sebe odbija. Res, prav bi bilo, da bi jo od sebe odbili tudi mi duhovniki.

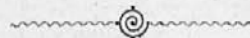
*Slovenski duhovnik
na Tolminskem.*

Iz Klanca. (Izv. dop.) Poročal je o svojem času nek dopisnik iz Klanca, da se je s prvim julijem vstanovila tukaj potrebna žendarmerijska postaja. Dasi v popolno slovenskem kraju, bil je napis na hiši, kjer bivajo orožniki, vendar le v nemškem in laškem jeziku. Kratka pritožba v cenj. „Pr. L.“ pa je toliko pripomogla, da so dotični krogi spoznali nepravilnost, ter dali naročilo, kar mu gre, slovenski napis: C. kr. žendarmerijska postaja. Tako je prav — več ne zahtevamo, vsakemu svoje. Da bi molčali, stal bi stari napis leta in leta. Povsod zahtevamo mirno in postavno svoje pravice, le tako bodo videli tam gori, da ne spimo. Star slovenski pregovor pravi: „Kdor jezika špara, kruha strada“. Jednopravnost nam je sicer zajamčena, vendar prav radi na njo pozabijo oni, ki nam jo delijo, zato jih pa mi opozorimo, kjer smo prikrajšani!

Izpod Slavnika. (Izv. dopis). Čas mlatve se je približal, veseli obračamo cepce, da odmeva od vasi do vasi: „Pika, pika pok — urno cepec iz pod rok!“ Žitno in seno leto blagoslovil je dobitljivi Bog, ter nam dal obilo lepega zrna pšenice, rži in ječmena; tudi slama je kaj lepa, ta nam pri živini veliko odnese, pa še več nam bi dala slama dobička, ako bi imeli slamoreznice. Z novo slamoreznico, katera stane od 30 do 40 glđ. bi pri senu v jedni zimi toliko prihranili, kar stroj stane, drugo zimo imaš stroj zastonj. Živinorejec, ki sedaj izhaja se senom, ko ima štiri goveda v hlevu, lahko bo redil, ako si napravi slamoreznico 6 glav z istim senom, ker bi slamo, ktera mu sedaj malo odnese — porabil za pičo. Sploh pri živinoreji premalo uvažujemo to koristno napravo — za to se nam preveč piče uniči mesto, da bi jo priredili vžitno za živino, s tem, da bi delali rezanico.

Ne moremo se pa tako pohvaliti z jesensko letino: krompirjem, turšico, ajdo in grozdem. Obiskal nas je Bog s hudo točo, ktera je uničila po prešniškem in podgorskim polju mlado ajdo popolnoma, grozdja vzela polovico, turšico tudi precej poškodovala; krompir pa jako izpodjeda škodljivi bramor. Zelje prav lepo kaže. Ako nas Bog zanaprej obvaruje še hujše nesreče, bomo že še izhajali. Bog daj dravje, da bi to spametjo vživali, ne pa brezskrbno razme-

tavali. Bog nam je pokazal, da še ima, da nam rad dā, a pokazal nam je tudi, da nam lahko vzame in odtegne svojo dobrotljivo roko.

Novice iz raznih krajev.

Na znanje. Z denašnjo številko preneha naš list izhajati v Trstu, ter se preseli v **Gorico**, kjer mu bo uredništvo in upravništvo na **Travniku šte. 13.** tiskal pa se bo v Hilarijanski tiskarni. — Prijatelje našega lista, posebno p. n. gg. dopisovalce uljudno prosimo, da mu ostanejo i nadalje zvesti sotrudniki, zato da se list s *stvarnim, objektivnim pisanjem* vedno bolj utrdi in razširi, ter tem uspešneje deluje za časno in večno blaginjo milega nam naroda. Opozarjamo tudi, zato da ne nastane zmešnjava, da naš list se zove „**Primorski list**“, ne pa „Primorec“ (ki izhaja v Gorici kot priloga „Soči“). Zato treba nasloviti vse pošiljatve na „**Primorski list**“ v **Gorici, na Travniku šte. 13.** — Da pa bode list i nadalje res *primorski*, za vse Slovence v Primorju, prosimo zlasti svoje prijatelje na *Tržaškem* in v Istri, da mu ostanejo zvesti sotrudniki in naročniki. — Slednjič prosimo še one naročnike, ki niso za letos še plačali naročnine, da jo blagovolijo čim prej poslati na gori navedeni naslov.

Podpisani urednik pa se srčno zahvaljuje svojim prijateljem za zaupanje, katero so mu skazovali, in za sotrud, s katerim so ga v težavnem poslu krepko podpirali.

Odličnim spoštovanjem

Ivan Slavec,
doseđanjji urednik.

Duhovniške vesti iz Trsta. Č. gosp. Josip Zupan, župnik v Rodiku, imenovan je župnikom v Brezovici. Č. g. Ivan Slavec, duh. pomočnik pri sv. Antonu star. v Trstu, imenovan je župnikom na Repentabru pri Sežani. Č. gosp. Vinko Dubrovič je nameščen kot duhovni pomočnik v Buzetu. Č. g. J. Rastelli je šel v 6 mesečni pokoj ter biva v Piranu.

† **Janez Koman**, častni kanonik in župnik jezuitske cerkve v Trstu, umrl je dne 25. avgusta v Ljubljani, kjer je bival radi zdravja na počitnicah, v 73. letu starosti. Rojen je bil 1821. leta v Dravljah župnije St. Vid na Gorenjskem, studije dovršil v Ljubljani in Gorici, služboval nekoliko časa na deželi, od l. 1855. pa v Trstu, kjer je bil več let veroučitelj na ljudskih šolah, od l. 1870. pa župnik v cerkvi S. Maria Maggiore (Jezuiti). Bil je dobrega srca in jako prijazen mož. Bog mu daj v miru počivati!

Dr. Andrej Sancin, sodnijski pristav pri okrajnem sodišču v Trstu in deželni poslanec v trž. okolici, je imenovan namestnikom državnega pravdnika v Gorici.

„**Latinska cerkvena spričevala**“. Pod tem naslovom ima „Ed.“ dopis iz dežele, v katerem se toži, da gg. župniki pišejo izvadke iz matičnih (krstnih, poročnih in mrljskih) knjig v latinskem jeziku. To je sicer resnično, pa krivi temu niso gg. župniki, ker dokler imamo po zakonu latinsko pisane matice, morajo biti tudi izvadki latinsko pisani, sicer

ne odgovarja originalu; prevod pa ni več original, in tudi ne more po našem menenju nikdo od župnika zahtevati, da mora on napraviti prevod. Torej se velja v tej zadevi drugam obrniti.

V pojasnilo. Z ozirom na dopis v 16. št. o požaru v Herpeljah poslalo nam je vodstvo banke „Slavije“ iz Ljubljane nek popravek v zmislu, da je dotični pogodbenec v Herpeljah dobil izplačano vso svoto do zadnjega krajcarja. Mi radi popravimo resnici na ljubo oni dopis v tem smislu, če tudi je bilo le *na splošno* rečeno, da banka „Slavija“ rada kaj odtrže pri izplačevanju odškodnine; čitati pa je bilo enakih pritožb že večkrat tudi po drugih listih, kjer so bila navedena fakta, koja do sedaj še niso bila preklicana v dotičnih listih. Mi gotovo nismo imeli namena z onim dopisom napadati banko zato, da bi zgubila zaupanje pri ljudeh, le to rečemo, da naj slavno vodstvo pazi na to, da se ne bode po svojih zastopnikih banka sama pripravila ob zaupanje, koje uživa pri našem ljudstvu.

Bivši podkralj egiptovski Izmail paša, je prišel nedavno iz Karlovih varov v Trst ter že drugi dan odpotoval v Carjigrad.

Premeščenje in nameščenje goriških duhovnikov. Č. g. Kurinčič pojde za vikarja v Medano; č. g. Dermastija za kaplana v Solkan; č. g. I. Budin za kaplana k sv. Ignaciju v Gorici; č. g. Grilanc za I. kaplana v Komen; č. g. A. Pavlin, semeniški duhovnik, pa za kaplana v Štjak.

Cigaletov spomenik se je slovesno odkril 26. m. m. v Črnemvrhu. Sv. mašo je daroval vlč. g. dr. Fr. Lampe, slavnosti primeren govor pa je imel g. drž. poslanec dr. Ferjančič.

V Podgradu v Istri godè se, kakor poroča „Edinost“ čudne reči pri tamošnjem začasnem občinskem upraviteljstvu, koje se smatra opravičenim svojevoljno odstavljati občinske zastopnike, ne da bi imelo zato tehtnih vzrokov; vse to pa da se vrši po nasvetu nekega lahona tam bivajočega. Tužna Istra, dokler bodeš imela take gospodarje!

Slov. Alojzijevišče v Gorici. Veseleč se nakupa nove hiše slov. Alojzijevišča so darovali: č. g. Cibič Anton dekan 10 gld.; pri novi maši č. g. Cigoj-a Jos. v Černičah 9 gld. 70 nvč., in ob istej priliki č. g. Abran Filip v Škrbini 20 gld.; dekanija Ločnik 8 gld. Bog povrni! Došel je tudi za novo hišo prvi dar v obrestih za glavnicu 200 gld. z 9 gld., ktero je daroval č. g. Sim. Kos vikar. Dobro srečo et vivant sequentes. Blagodušna darežljivost čč. duhovščine in drugih, mora tudi po drugi strani navdušiti k hvaležnosti gojence in jih spodbujati k vspešnemu napredku.

Dalje so darovali: Preč. g. dekan A. Jekše 50 gld.; I. Peternel, dekan 32 gld.; I. Sedej, vikar v Borjani 9 gld. 50 nvč.; I. Grgolet, vikar v Štanjelu 5 gld.; A. Brezavšček, župnik v Rifenbergu 50 gld.; Stubelj Leopold, kaplan 10 gld.; Fr. Marinič, župnik 13 gld. 50 nvč.; T. Čerin, prof. bogoslovja 23 gld.

— „Slovensko Alojzijevišče“ v Gorici bode letos v svoji hiši, Via Ponte Isonzo (ulica na Most) števil. 7. Oglasilo se je 76 prosilcev. Sprejelo se je 18 novih koj od začetka, 10 pa od novega leta naprej. Dečki, ki so uže bili na c. kr. vadnici, naj pridejo v Gorico uže 14. in 15. septembra; novi pa naj pridejo 17. septembra, da se ne oglasijo prepozno. Z novimi naj pridejo stariši ali njih namestniki, in naj prinesejo s seboj vbožni in krstni list, ako jih uže nimajo pri ravnateljstvu. — Za šolnino, knjige in vse perilo morajo skrbeti stariši sami.

Č. g. Fran Pavletič, vikar v Fojani, ni umrl, kakor so listi poročali, ampak je dobro okreval. Bog ga ohrani še mnogo let!

Častnim občanom je imenoval trg Kobarid prebl. g. A. viteza Klodiča, pl. Sabladovskega.

Shoda kmetijske družbe v sv. Križu udeležilo se je do 100 poslušalcev, ki so pokazali veliko zanimanje za to družbo sploh in posebej za vinarsko zadrugo, ki naj bi se osnovala. Râsti, cvëti in prinâšaj sad ta prekornistna družba!

Iz Šebrelj se nam piše. Namenil sem se sporočiti par vrstic v cenjenem „Prim. Listu“. V nedeljo na večer 26. m. m. spremljali smo z radostjo ptuje goste k naši priprosti veselici, koja je priredilo „Kmetijsko bralno društvo“. Pozdravljali smo drage goste iz daljnega Čepovana č. g. J. Rejca, župnijskega upravitelja (našega rojaka), g. učitelja Mlekuža in zbrane pevce. V družbi Čepovancev prišel je k nam tudi drug odlični gost g. prof. Šantelj, s svojo družino. Med drugimi obiskovalci spominjati se nam je tudi sosednjih Cerkljanov č. g. Fr. Šmida, kapelana, pevcev „Narodne čitalnice“ in družih odličnih mož; navzoč bil je tudi č. g. Fr. Razpet, vikar v Orehku. Da je ta dokaz bratskega sočutja globoko segel v srca naših vrlih vaščanov, mi ni treba še le omenjati.

Na večer ko smo se zbrali že dokaj kasno, razvedrovali so nas domači pevci, katerim bode pač dosti hvale, ako povem, da jim je vodja g. župnik J. Kokošar. Predstavljala se je igra „Prodani prstan“, ki je i umetniško zadovoljila, i — kakor upamo — tudi hasnila se svojo antisemitsko tendencijo, pravo potrebo sedanjega časa!

Med prsto zabavo peli so skupno vrli Cerkljani, Šebreljci in Čepovanci pod vodstvom č. g. Kokošarja.

Proti koncu veselice prečitali ste se dve pismeni čestitki, kateri sta bili poslani od bralnega društva iz Idrije in iz Podmelca, na to so jim precej zadoneli živio-klici!

Ta veseli dogodek ostane nam v trajnem spominu. Napredujmo nevmorno do višje omike pod geslom: „Vse za vero, dom, cesarja!“

Briške novice.*) Prvo nedeljo avgusta bila je v Vipolžah običajna cerkvena slovesnost s procesijo se sv. R. Telesom. Slovesnost poviševalo je streljanje iz topičev, pri katerem se je pa dogodila velika nesreča. Ko je namreč streljalec v začetku popoldanske službe božje zažigal topiče, se eden ni hotel vžgati. Radi tega se skloni, ter pogleda kaj bi bilo temu vzrok. Pa v trenutku ko pride z glavo nad topič se mu sproži v oči, ter mu odnese gorenje del glave.***) Čez tri ure izdahnil je v nezavesti svojo dušo. — To je nesreča, ki mora pretresti tudi divjaka. A v Vipolžah niso ljudje tako rahločuteči. Naslednjo nedeljo so nesrečo s plesom proslavljali.

Na praznik vnebovzvetja M. D. je bila v Medani enaka cerkvena slovesnost. Slovesnosti udeležila se je bližnja duhovščina, katero so Medanci s tem počastili, da so razobesili demonstrativno zastavo, vabečo h plesu pred cerkvijo, na prostoru, kjer se je pel četrti sv. evangelijski procesiji. Kako je ona zastava poviševala pobožnost v srcih mladine, ne bodem raziskoval. — Naj pazijo Medanci, da ne bode pri drugem shodu duhovščina tudi demonstrativno doma ostala. Sicer pa bi bili lahko letos ples opustili. — Gomila ranjcega vikarija se še ni s trado obrastla.

V Števerjanu imeli so pretečeno nedeljo novo mašo. Daroval jo je domačin novomašnik g. Fran Klanjšček. Slavnostni govor imel je preč g. vikarij iz Kronberga. Predmet govora bil je duhovski stan. Prepričevalno je govornik kazal, kako težavno stališče ima duhovnik dandanašnji.

*) Za št. 16. prekrasno došlo. Op. uređn.

***) O tej nesreči smo že poročali v št. 16.

Iz županije Jelšanske se nam piše: Dne 4. avgusta je ob 11. uri dopoldne nastala nevihta; strela je vdarila med ovce paseče se pri cerkvi sv. Antona v Šapijanah, župnije Jelšanske, in jih več ko 20 ubila.

— *Nenađna smrt.* 79-letni stari I. S. je gnil kravo na pašo, zunaj vasi mu uide na njive, mož kriči med neobogljivo živino, ter po obžalovanju vredni navadi tukajšnjih ljudi, ves nevoljen kolne — ženske mu zavrnejo živino. Mož se vsede kraj pota k grmu, pridši nekdo z vozom do njega vidi, da je nesrečnež umrl. „Čujte, ker ne veste ure ne dneva“. — Letina, krompir, glavni pridelek tukajšnjih prebivalcev, je slaba, ker prvo i končno v zemljo položen je gnjil i červiv. Seno je jako po ceni, konjsko po 60 kr. star stot (cent).

Razširjenje laških šol. Mestno starešinstvo v Gorici je sklenilo razširiti nekatere laške šole. Deželni šolski svet je baje to zabranil. Ako je to res, prav je imel. K čemu novih laških šol, ako še obstoječe nimajo obiskovalcev? Čemu novih zanj Slovincem?!

Razstava cerkvenih oblačil bila je pristopna zadnje dni avgusta v Coroninjevej hiši (Rabatišče) v Gorici. Razstavljena oblačila bila so neki jako umetna in lepa.

Umrl je v Gorici odvetnik dr. I. Jakopič v 53. letu svoje starosti. Pokopali so na na šempeterskem pokopališču.

Preč. g. p. Rafael, gvardijan kapucinski v Gorici, je imenovan provincijalom se sedežem v Gorici. Presrečno ter najiskrenejše čestitamo!

V Flumičelu je preminol č. g. I. K. Verzegnassi, duhovnik v pokoju, star 77 let. Pred tremi leti je bral zlato mašo. N. v m. p.!

Podpora košarski šoli na Žagi v znesku 150 gld. dpvolila je trgovinska in obrtniška zbornica v Gorici.

Čudna žeja. Pred tedni skočil je vojak na goriškem gradu v globok vodnjak. Izvlekli so še živega po vrvi. Vprašan, zakaj je to storil, je odvrnil, *da je bil žejen!* Ha, ha!

Visoka starost. Dne 13. pr. m. nastopil je 90. leto preč. msgr. Jožef Tuni, stolni kanonik v Gorici. Kdo bi si ne želel enake starosti?

V Gradišču je znorel nek vojak. Pripeljali so ga v goriško bolnišnico in mu oblekli silovni jopič. Blaznosti varuj nas Bog!

Pri Gabrijah je pičil gad 10-letnega pastirja v prst. Prst mu je začel otekati. Je-li še živ, ali ja že mrtev, nam ni znano.

Nadaljevalno šolo za obrtne učence otvori letos društvo „Sloga“ v Gorici. Cveti, razvijaj se!

Utok zavrtnjen. Goriški mestni očetje so spisali utok proti odredbi deželnega šolskega sveta, da Gorica mora zidati Slovincem šolo, na ministerstvo. Govorilo se je, da je ministerstvo zavrnilo priziv. Rešitev do sedaj ni še došla z Dunaja. Kdo ve, da je ni preprečil dunajski pohod dr. Venutti-ja, goriškega župana?

Kanonično obiskovanje. Prevz. knez nadškof goriški se je odpeljal dne 31. p. m. v dekanat Tržič na kanonično obiskovanje. Od tod pride v dekanat Flumičel.

Deželnozbornske dopolnilne volitve. Dne 27. avgusta izvolile so si goriške kmečke občine svojim poslancem preč. g. B. Grčo, župnika šempaškega, jednoglasno. Naslednji so volili veleposestniki in zedinili se z 119 glasovi v izvolitvi g. Klančiča, župana podgorškega. Protikandidat g. Jakončič je dobil 23 glasov.

Duhovnih vaj v Gorici se je udeležilo 63 duhovnikov, med temi 8 iz tržaške škofije.

Veroučiteljem na goriški gimnaziji je imenovan č. g. Franc Cleri, bivši katehet pri Uršulinkah v Gorici.

Umrl je 26. avgusta zvečer preč. gosp. L. Rutar, mnogozaslužni svetogorski podvodja, papežev komornik, pri usmiljenih bratih v Gorici. Pokopan je bil 28. na sv. Gori. Svetila mu večna luč!

Nesreča Dne 28. p. m. sta se vračala dva duhovnika od pogreba preč. gosp. Rutarja raz sv. Goro. Na ovinku 50 m. pod cerkvijo je voz na ondotnem vodo-odpeljavalnem jarku tako silno poskočil, da je vrgel iz sedeža č. gg. in ju je ne kaj rablo položil pod cesto. Pabila sta se močno.

Žalostni nasledki pijanosti. Nek J. Kante in J. Nordio sta bila pregloboko pogledala v kozarec, potem pa zaspala na nekem zidu. Ker pa pijanec tudi v spanju nima miru, zvrnil se je vsak teh dveh vinskih bratcev na spodaj ležečo cesto ter se eden malo, drugi pa močno ranil. Tu se je uresničil pregovor, da pijanec se spreobrne, kedar se prevrne.

Tatovi so se vtihotapili v stanovanje č. g. župnika v Šturji ter odnesli poleg denarja kakih 300 gld., še mnogo drugih rečij. Sedma zapoved se malo spoštuje, ker je zginil strah božji, človeški pravici se že kako uide; pa tudi ako tatù zasačijo, saj se mu dandanes ne godi tako hudo v ječi!

Dobiva se najceneje v podpisani lekarni ako se naroča po pošti

Ubald pl.
Trnkóczy

lekar zraven rotovža
v Ljubljani

priporoča:

ZA ŽELODEC:

Marijelske kapljice za želodec. — Steklenica 20 kr., 6 steklenic 1 gld. 3 tuct. 4 gld. 80 kr.

Odvajalne ali čistilne kroglice čistijo želodec pri zabasanji, skaznem želodci. — Škatulja 21 kr., jeden zavojček s 6 škatuljami velja 1 gld. 5 kr.

Za prsa:

Planinski zeliščni ali prsni sirop za odrasčene in otroke; raztvorja sliz in lajša bolečine, n. pr. pri kašlju. — Steklenica 56 kr., 6 steklenic 2 gld. 50 kr.

Za trganje:

Protinski cvet (Gichtgeist) lajša in preganje bolečine v križu, nogah in rokah. — Steklenica 50 kr., 6 steklenic 2 gld. 25 kr.

Vsa ta naštetja in vsa druga zdravilna sredstva se dobivajo v lekarni

Ubalda pl. Trnkóczy-ja
v Ljubljani zraven rotovža
n se vsak dan s prvo pošto razpošiljajo.